

12.08.2019

YLEISTIETOA MAASTA, NORJAN TYÖPAIKAT, KIELI JA KULTTUURI

NORJA

Mats Bjørndal Gretland, Yrkehögskolan Novia -FoU

Interreg
Botnia-Atlantica
Europeiska regionala utvecklingsfonden

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	3
1.1 Infra-Botnia	3
2 TIETOA NORJASTA.....	4
2.1 Ihmiset ja yhteiskunta	4
2.2 Maantieto ja ilmasto	4
2.3 Valtio ja politiikka	5
3 NORJAN MARRKINA	5
3.1 Analyysi Norjan työmarkkinasta	5
3.2 Rakennus- ja infra-ala ensimmäinen neljännes 2019	6
3.3 Ennusteet lupaavat kasvua infra-alalle	6
3 NORJALAISET TYÖPAIKAT	6
3.1 Työsopimus	7
3.2 Palkka	7
3.3 Työaika ja tauot	7
3.4 Loma ja pyhäpäivät	7
3.5 Työkulttuuri	8
4 YHTEENVETO	9
LÄHDELUETTELO.....	10

1 JOHDANTO

Tämä on ensimmäinen osa Norjan raporttisarjassa. Raportin on kirjoittanut Mats Gretland. Raportti sisältää yleistietoa Norjasta ja Norjan työpaikoista.

Muutoin Norjan raporttisarja sisältää rakennus- ja infra-alan määräyksiä ja käsittelee aiheita kuten kieli, kommunikaatio, työturvallisuus, vastuunjako, sertifiointi ja työpaikan perustaminen.

Raportit ovat tarkoitettu tueksi suomalaisille yrityksille, jotka ovat kiinnostuneita yritystoiminnan kehittämisestä ja toiminnasta Norjan rakennus- ja infra-alalla.

Tarkoituksena on koota oleellista ja hyödyllistä tietoa suomeksi.

Raportti on laadittu Yrkeshögskolan Novian tutkimus- ja kehitysyksikölle Infra-Botnia-hankkeen yhteydessä. Hankkeen yleisenä tavoitteena on selvittää pohjoismaisen infra-alan kansallisia eroja, sekä tukea rajat ylittävää toimintaa ja yhteistyötä.

1.1 Infra-Botnia

Infra-Botnia on hanke, jonka rahoittajana toimivat Interreg Botnia-Atlantica, Pohjanmaan Liitto, Region Västerbotten, VASEK ja Infra ry.

Hanke käynnistyi vuoden 2018 alussa ja ulottuu seuraaville kolmelle vuodelle. Infra-Botnia suuntautuu PK- yrityksille ja suurin huomio keskittyy infra-alan toimijoihin Merenkurkun alueella. (1)

Ruotsissa kohderyhmä tunnetaan rakennusalana ja Norjassa *bygg- og anleggsbransjen*ina. Suomessa ala jaetaan rakennus- ja infra-alaan.

Hanke toimii hypoteesin mukaan, jonka oletuksena on se, että alalla on tarvetta kansainväliselle toiminnalle ja yhteistyölle. Alalla monien PK- yritysten valmiudet ovat myös riittämättömiä. Hankkeen tavoitteena on siksi lisätä tietämystä ja yhteistyötä, sekä rakentaa verkostoja. Iso osa työstä koostuu maakohtaisista kartoituksista sekä rajaesteiden havaitsemisesta. (2)

Infra-Botnia on myös hyvin kiinnostunut selvittämään, olisiko mahdollista tasapainottaa kansallisia suhdannevaihteluja ja globaalia kilpailua yhteisen pohjoismaisen inframarkkinan avulla.

Ajatuksena olisi, että yhteistyö voisi avata uusia työmahdollisuuksia rajan yli, kun työtilanne näyttää huonommalta omassa kotimaassa. Rajat ylittävä yhteistyö voisi myös lisätä PK- yritysten mahdollisuuksia kilpailla tarjouspyynnöistä suurten kansainvälisten yritysten joukossa. (2)

2 TIETOA NORJASTA

- Valtiomuoto: Perustuslaillinen monarkia
- Pääkaupunki: Oslo
- Väkiluku: 5 258 371
- Pinta-ala: 385 180 km²
- Väestötiheys: 16.2/km²
- Viralliset kielet: norja (kirjanorja ja uusnorja)
- Uskonto: Protestanttisuus, kristinusko
- Kansallispäivä: 17 toukokuuta
- Kuningas: Harald V
- Pääministeri: Erna Solberg
- Valuutta: norjan kruunu (NOK)
- BKT: 398,8 miljardia USD (2017) ⁽³⁾
- BKT per asukas: 75 504,6 USD. (2017) ⁽³⁾

(4)

2.1 Ihmiset ja yhteiskunta

Norja on hyvin kehittynyt teollisuusmaa, jossa on korkea elintaso ja elinikä. Arvioitu elinikä vuonna 2017 syntyneillä lapsilla on 84,3 vuotta (naiset) ja 80,9 vuotta (miehet).

Keskeinen osa maan vaurauden kehitystä on ollut jakelupolitiikka, joka on antanut suurimmalle osalle maan väestöstä osan taloudellisesta menestyksestä. Tämä on johtanut tulojen tasoittumiseen, mikä on auttanut Norjaa saavuttamaan taloudellisen ja sosiaalisen tasa-arvoisen yhteiskunnan.

Noin 35 % maan väestöstä asuu lääneissä Oslonvuonon ympärillä. Alue kattaa noin 3,6 % koko maan pinta-alasta. Muutoin asutus on

keskittynyt kaupunkeihin, joissa noin 82 % maan väestöstä asuu.

2018 vuoden alussa Norjan väestöstä 740 000 oli maahanmuuttajia. Suurin osa maahanmuuttajista tulee Puolasta, Liettuasta, Somaliasta, Ruotsista ja Pakistanista.

Norjalla on kaksi virallista kieltä, norjan kieli ja saamen kieli. Tietyissä kunnissa Pohjois-Norjassa, saamen kieli on yhdenvertaisessa asemassa norjan kielen kanssa. Norjan kielellä on kaksi muotoa, kirjanorja ja uusnorja.

Vuonna 2017 noin 71 % väestöstä kuului Norjan evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja tämän myötä maa lasketaan kristityksi maaksi. Valtionkirkko muutettiin kuitenkin vuonna 2012 kansankirkoksi ja kaikki valtion ja kirkon väliset viralliset sidokset purettiin.

Norjalainen koulujärjestelmä on pakollinen ja maksuton 6 – 16 vuotiaille lapsille. Kaikilla 16 – 19 vuotiailla nuorilla on oikeus kolmevuotiseen lukioon tai ammattikouluun. ⁽⁴⁾

2.2 Maantieto ja ilmasto

Norja jaetaan usein viiteen alueeseen: Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, Trøndelag ja Pohjois-Norja.

Maa on tunnettu sen kauniista luonnosta, joka koostuu vuonoista ja laaksoista sekä korkeista vuorista. Norjan rannikko on pitkänomainen ja toiseksi pisin maailmassa. Noin 20 % Norjan pinta-alasta koostuu tuottoisasta metsästä.

Ilmasto määräytyy osaksi golfvirrasta, joka kuljettaa lämpöä. Ilmaston vaihtelut ovat usein suuria, johtuen vuoristomaisemasta.

Vaihtelut voivat olla myös suuria vuodesta vuoteen, etenkin pohjoisessa. Maan vuotuinen sademäärä on keskimäärin noin 1400 millimetriä, ja kaiken kaikkiaan sademäärä on suurinta syksyllä. Rannikolla ja vuoristossa voi usein olla voimakkaita tuulia.

(4)

2.3 Valtio ja politiikka

Norjan parlamentti, *Stortinget*, on lakisääteinen ja myöntävä viranomaisen maassa.

Kuninkaalla on yhdessä *regjeringen* kanssa toimeenpanovalta. Oikeudenkäyttövalta on tuomioistuimilla. *Regjeringen* tarvitsee *Stortinget* luottamuksen. *Stortinget* valitaan joka neljäs vuosi, yleisillä vaaleilla.

Norja on Naton, YK:n, Euroopan neuvoston ja EFTA:n jäsen. Norja on myös solminut ETA-sopimuksen ja on mukana Schengenin sopimuksessa.

Norjalla on yleinen asevelvollisuus kaikille 19 – 44 vuotiaille kansalaisille. Asevelvollisuus edellyttää 12 kuukauden palveluksen. (4)

2.4 Talous

Norjalla on runsaasti luonnonvaroja, esimerkiksi vesivoimaa, öljyä, maakaasua ja kalataloutta. Hyvinvoinnin kehitys on johtanut siihen, että Norjasta on tullut yksi maailman rikkaimmista maista, kun katsoo bruttokansantuotetta asukasta kohden. Norjan taloutta voi luonnehtia kapitalistiseksi markkinataloudeksi, jolla on vahva hallitseva valtio. Teollisuuden omistaa ja siitä vastaa pääsääntöisesti yksityiset yritykset, mutta Norjan valtio omistaa suurimman osan suurista yrityksistä, kuten *Statoil* ja *Norsk Hydro*.

Norja on suuri öljyn ja kaasun viejä, ja näiden tuotanto muodostaa tärkeän osan Norjan taloudesta (noin 16 prosenttia Norjan BKT:stä). Suurin osa tuotannosta menee EU-maihin. Ruotsi ja Saksa ovat Norjan tärkeimmät kauppakumppanit.

Norjalla on myös maailman suurin vesivoiman avulla toimiva sähköntuotanto.

(4)

3 NORJAN MARRKINA

Maantieteellinen läheisyys, alhainen korruptio, vahva talous ja kieli, tekevät Norjasta houkuttelevan markkinan monelle Pohjoismaalle. Maassa on myös suuri työvoimapula usealle eri alalla.

3.1 Analyysi Norjan työmarkkinasta

Statistisk sentralbyrå i Norge, analysoi raportissaan tulevaa työvoiman tarvetta Norjassa, vuosille 2014 – 2035. Raportissa ennustetaan työvoiman tarvetta, riippumatta siitä miten Norjan talous kehittyy. Raportti pohjautuu viiden seuraavan vuoden koulutusjärjestelmiin, väestönkehitykseen ja työvoimaosuuteen.

Raportissa esitetyt tulokset osoittavat, että ammattikoulutason työntekijöiden työllisyys öljyteollisuudessa ja öljyyn liittyvässä toiminnassa vähenee. Vastapainona tälle vähennykselle ennustetaan, että rakennus- ja infra-alan ammattikoulutason työntekijöiden työllisyys lisääntyy.

Palvelusektorin ennustetaan kasvavan voimakkaasti vuoteen 2035, ja etenkin alan korkeasti koulutettujen henkilöiden tarve kasvaa. Tarve määritellään suurimmaksi tutkimuksessa, markkinaan suuntautuneessa opetuksessa ja terveydenhuollossa. Korkeasti

koulutettu työvoima tulee kuitenkin myös kasvamaan.

Kysyntä ja työvoima, pelkästään lukiokoulutuksen omaavista henkilöistä vähenevät, mikä johtaa ylitarjontaan.

Korkeakoulututkinnon suorittaneiden lukumäärä kasvaa enemmän kuin kysyntä, tämä koskee etenkin aloja kuten taloustiede ja hallintoala.

Aikaisempi kehitys on osoittanut, että koulutettujen ihmisten tarve terveydenhuollossa ja hoitoalalla on suuri. Kysyntä vähenee kuitenkin jonkin verran alhaisen syntyvyyden takia.

(5)

3.2 Rakennus- ja infra-ala ensimmäinen neljännes 2019

Rakennus- ja infra-alan tuotannolla oli Norjassa vahva kasvu vuonna 2018. Ensimmäinen neljännes vuonna 2019, näytti pientä laskua, 0,3 %. Alalla rakennuspuoli aiheutti laskun, Infra-ala sen sijaan kasvoi 1,2 %.

Verrattuna vuoden 2018 ensimmäiseen neljännekseen infra-ala kasvoi 7 % ja rakennuspuoli 1,6 %. (6)

3.3 Ennusteet lupaavat kasvua infra-alalle

Prognosesentret on laatinut raportin, joka sisältää ennusteita rakennus- ja infra-alalle, vuosille 2018 – 2020. Raportin voi ladata ja lukea (norjaksi) *Byggenæringens Landsforening*:n kotisivuilta. Raportti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

Rakennuspuolelle ennustetaan ainoastaan kohtalaista kasvua, kun taas infra-alalle ennustetaan hyvää kasvua. Infra-alalle

ennustetaan 40 % kasvua vuosille 2017 – 2020.

Suurin kasvu vuosille 2017 - 2020 ennustetaan tieverkostolle, sisältäen tunnelit ja sillat. Vuosina 2019 ja 2020, rautateille ennustetaan suurin osuus.

Vanhojen vesi- ja viemäriputkien vaihdoille ennustetaan myös kasvua. (7)

3 NORJALAISET TYÖPAIKAT

Työntekijät Norjassa kuuluvat *arbeidsmiljøloven*:iin ja laki koskee kaikkea toimintaa, joka työllistää työntekijöitä, ellei toisin mainita. Lain tarkoituksena on turvata työntekijä, työntekijän palkkaus, työaika, torjua syrjintää ja varmistaa hyvä työympäristö. (8)

Laki kokonaisuutena, samoin kuin muut Norjan lakitekstit, ovat luettavissa verkkosivustolla: www.lovdato.no.

Arbeidstilsynet on Norjan työministeriön alainen valtion sääntelyviranomaisen. *Arbeidstilsynet* koostuu ylemmäntasoisesta yksiköstä, *Direktoratet for Arbeidstilsynet*, joka sijaitsee Trondheim:issä. Viranomaisen tehtävänä on varmistaa ja tukea turvallista ja toimivaa työympäristöä, sekä valvoa lakia. (9) (10)

Arbeidstilsynet on vuodesta 2013 asti päättänyt painottaa rakennus- ja infra-alan valvontaa. Painopiste suuntautuu henkilöstövahinkoihin ja työpaikkaonnettomuuksiin, sekä ulkomaisten työntekijöiden palkkoihin ja työolosuhteisiin. (11)

3.1 Työsopimus

Kaikilla työntekijöillä on oikeus kirjalliseen työsopimukseen, riippumatta työsuhteen pituudesta. Työsopimus on tehtävä viimeistään kuukausi työsuhteen alkamisesta. Lyhyissä työsuhteissa työsopimus tehdään heti. (12)

Työsopimuksen minimivaatimukset määritellään *Arbeidsmiljøloven* §14–5. Sopimuspuolten henkilöllisyyksien lisäksi, sopimuksen on sisällettävä: työpaikan nimi, työtehtävän kuvaus, työsuhteen kesto, koeaika, oikeus lomaan, irtisanomisaika, palkkapäivä, työaika ja tauot. (13)

3.2 Palkka

Noin 17,6 % norjalaisista työntekijöistä ovat mukana ammattiliitossa. Suurin osa ammattiliitoista toimivat *LO – Lands Organisasjonen*, alla. Ammattiliittojen tärkein tehtävä on turvata työntekijän oikeudet ja palkkataso. (14)

Palkka ei yleisesti ole lakisääteinen Norjassa, mutta iso osa yrityksistä noudattaa ammattiliittojen laatimia alakohtaisia sopimuksia. Rakennusala on kuitenkin poikkeus, koska se noudattaa säännöstä minipalkasta. (15)

Minimituntipalkka rakennusalalla on (01.07.2017):

- Alle 18-vuotiaat työntekijät: vähintään 119,90 NOK
- Työntekijät ilman koulutusta: vähintään 177,80 NOK
- Työntekijät ilman koulutusta, mutta vähintään yhden vuoden työkokemus alalta: vähintään 185,50 NOK
- Työntekijät, joilla on koulutus: vähintään 197,90 NOK

Ylityötunneissa noudatetaan *arbeidsmiljølovens* määräyksiä, mikäli muita sopimuksia ei ole.

(15)

3.3 Työaika ja tauot

Arbeidsmiljølovens rajat normaalille työajalle on 9 tuntia päivässä ja 40 tuntia seitsemän päivän aikana. Vuoro- ja yötyöt noudattavat 38 tunnin viikkoja ja 36 tunnin viikkoja, mikäli töitä on myös sunnuntaisin. Tietyille töille on poikkeuksia. (16)

Työpaikat, jotka noudattavat työehtosopimusta, tekevät 37,5 tuntia viikkoja. (17)

Työntekijällä on oikeus vähintään yhteen taukoon työpäivän aikana, mikäli työaika on yli 5 tuntia ja 30 minuuttia. Tauon on oltava vähintään 30 minuuttia, mikäli työaika on 8 tuntia tai yli.

Mikäli työntekijällä ei ole mahdollisuutta poistua työpaikalta tauon ajaksi tai taukotiloja ei ole, tauko on laskettava työajaksi. (16)

3.4 Loma ja pyhäpäivät

Kaikilla työntekijöillä on lain mukaan oikeus 25 työpäivän lomaan joka vuosi. Työpäiviksi lasketaan kaikki muut paitsi sunnuntait ja kansalliset pyhäpäivät. Lomakorvaus lasketaan edellisvuoden tuloista. (18) (19)

Norja on Suomen tapaan kristitty maa ja noudattaa samaa kristittyä kalenteria, tietyin poikkeuksin. Alla Norjan kalenterivuoden (2018) pyhäpäivät:

Tammikuu: Uudenvuodenpäivä (1.1).

Maaliskuu: Palmusunnuntai (25.3), Kiiristorstai (29.3), Pitkäperjantai (30.3)

Huhtikuu: Pääsiäispäivä (1.4), Toinen pääsiäispäivä (2.4)

Maj: Vappu (1.5), Helatorstai (10.5), Kansallispäivä (17.5), Helluntaipäivä (20.5), Toinen helluntaipäivä (21.5)

December: Joulupäivä (25.12), Tapaninpäivä (26.12)

Huomaa: Norjassa Loppiaisen, Juhannuspäivä ja Pyhäinpäivä, eivät ole pyhäpäiviä. Kiirastorstai ja toinen Helluntaipäivä sen sijaan lasketaan pyhäpäiviksi Norjassa. Kansallispäivät ovat tietenkin myös maakohtaisia. Sunnuntait lasketaan pyhäpäiviksi. Jouluaatto lasketaan työpäiväksi, kello 15. asti, mutta monet pitävät sen vapaana.

Norjassa ei vietetä Juhannusaattoja, vaan maassa vietetään sen sijaan *St. Hansafton* 23. kesäkuuta. Tämä ei kuitenkaan ole pyhäpäivä.

3.5 Työkulttuuri

Norjalaiselle työkulttuurille on ominaista tasainen organisaatorakenne, jolla on maltilliset johtotehtävät. On tavallista, että työntekijät otetaan mukaan päätöksentekoon ja heidän mielipiteitä kuunnellaan. On myös yleistä, että työntekijät saavat luottamusta ja työskentelevät itsenäisesti. Kaikkien odotetaan työskentelevän yhdessä kohti yhteisiä tavoitteita.

Norjalaiset vaativat usein paljon työpaikalta ja suurin osa pitää hyvää työympäristöä, henkilökohtaista kehittymistä ja hyviä työkavereita, hyvin tärkeänä osana työpaikkaa. Vapaa-aikaa arvostetaan todella paljon Norjassa, ja monen mielestä työn ja vapaa-ajan tasapainottaminen on hyvin tärkeää. Ylityötunteja pyritään välttämään ja perheellisiä työntekijöitä kannustetaan ja tuetaan.

On kuitenkin poikkeuksia, ja tietyt toimialat ja yritykset ovat hierakkisempia ja individualistisempia.

(20)

3.5.1. Lewis- malli

On olemassa monta eri tapaa jakaa maita käyttäytymismallien ja työkulttuurien mukaan. Yksi uusimmista malleista on Lewis malli, joka sai alkunsa 1990-luvulla. Richard D Lewis matkusti 135 eri maassa ja työskenteli myös monessa niistä, saadakseen hyvän pohjan tutkimukselle.

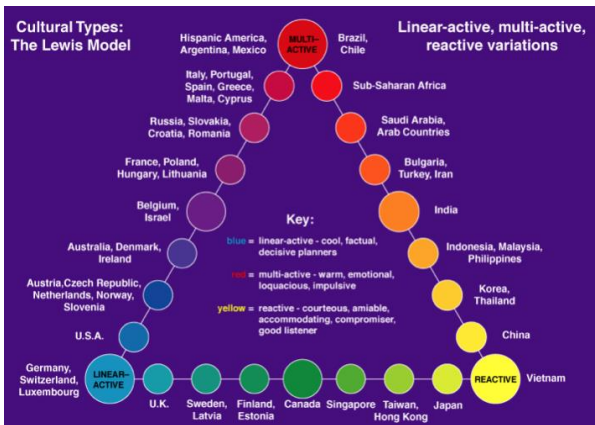
Lewis kirjoitti kirjan kokemuksistaan, *When Cultures Collide*, 1996. Lewis- malli pohjautuu käyttäytymismalliin ja jakaa maailman ihmiset kolmeen kategoriaan: lineaarisen aktiivinen, erittäin aktiivinen ja reaktiivinen. Malli on laadittu 50 000 johtohenkilön datan avulla ja sähköisen kyselylomakkeen kautta, josta kerättiin 150 000 vastausta.

(21)

Lewis mallin kolme käyttäytymismallia: (21)

LINEAR-ACTIVE	MULTI-ACTIVE	REACTIVE
Talks half the time	Talks most of the time	Listens most of the time
Does one thing at a time	Does several things at once	Reacts to partner's action
Plans ahead step by step	Plans grand outline only	Looks at general principles
Polite but direct	Emotional	Polite, indirect
Partly conceals feelings	Displays feelings	Conceals feelings
Confronts with logic	Confronts emotionally	Never confronts
Dislikes losing face	Has good excuses	Must not lose face
Rarely interrupts	Often interrupts	Doesn't interrupt
Job-oriented	People-oriented	Very people-oriented
Sticks to facts	Feelings before facts	Statements are promises
Truth before diplomacy	Flexible truth	Diplomacy over truth
Sometimes impatient	Impatient	Patient
Limited body language	Unlimited body language	Subtle body language
Respects officialdom	Seeks out key person	Uses connections
Separates the social and professional	Mixes the social and professional	Connects the social and professional

Malli jaettu maaprofiileittain: (21)

Mallista voi nähdä, että Pohjoismainen työkuulttuuri on lähinnä lineaarista aktiivisuutta. Norjassa on kuitenkin erittäin aktiivisuuden piirre, kun taas Ruotsin ja Suomen työkuulttuurit ovat reaktiivisempia. Malli sijoittaa siis Ruotsin ja Suomen lähemmäksi toisiaan kuin Norjan. Mallin mukaan voidaan siis odottaa, että työkuulttuurissa saattaa esiintyä joitain eroja.

On myös mainittava, että myös käytöksissä on eroja maan sisällä, toimialasta riippuen. (21)

4 YHTEENVETO

Suomi ja Norja ovat maina monella tavalla samanlaisi. Maiden koko ja väkiluku on samassa suuruusluokassa. Molemmissa maissa on samanlainen pohjoinen ilmasto, jossa lämpötilojen vaihtelut ovat suuria eri vuodenaikojen välillä. Kulttuuri ja perinteet koostuvat variaatioista pohjoismaisessa kulttuurissa, vapaapäivät perustuvat

kristilliseen kalenteriin. Sekä Suomi että Norja ovat demokraattisia maita, joissa korruptio on erittäin alhainen verrattuna muuhun maailmaan. (22)

Järjestelmät koetaan yleisesti samanlaisina, pohjautuen omiin kokemuksiin asuttuani yli kymmenen vuotta Suomessa norjalaisena. Raportteihin tehdyt tutkimukset ja vertailut tukevat yleisesti näkemystä.

Vaikka Norja ei ole EU:n jäsenmaa, maa on sitoutunut EU:hun ETA-yhteistyön kautta ja noudattaa suurelta osin EU:n direktiivejä. (23)

Suurin rajaeste Suomen ja Norjan välillä on luultavasti erot suomen ja norjan kielten välillä. Norjassa pärjää kuitenkin hyvin pitkälle, mikäli hallitsee ruotsin kielen.

Rakennusalalla englannin kieltä käytetään hyvin aktiivisesti, sillä alalla on paljon ulkomaista työvoimaa.

Se, että Norja ei ole EU:n jäsenmaa voidaan myös kokea esteeksi. Se voi vaikeuttaa esimerkiksi vientiä maahan eri tullien takia. *Pohjoismaiden neuvosto* pyrkii helpottamaan Pohjoismaista yhteistyötä. He työskentelevät aktiivisesti maiden välisten rajaesteiden kanssa.

Norjassa rakennus- ja infra-alalla on ollut vahvaa kasvua viimeisten vuoden aikana. Ennusteet lupaavat jatkoa kasvulle, etenkin tietöiden, siltojen, tunneleitten ja rautateiden osalta. (7)

LÄHDELUETTELO

1. **Botnia-Atlantica.** Infra-Botnia. *Botnia-Atlantica*. [Online] den 28 12 2017. <https://www.botnia-atlantica.eu/om-beviljade-projekt/projektbank/infra-botnia>.
2. **Yrkeshögskolan Novia FoU.** Infra-Botnia. *Yrkeshögskolan Novia FoU*. [Online] 2018. <https://www.novia.fi/forskning/projekt/hallbar-energiteknik/infra-botnia>.
3. **World Bank Froup (US).** The World Bank. *The World Bank -Norway*. [Online] den 05 12 2018. <https://data.worldbank.org/country/norway>.
4. **Store norske leksikon.** <https://snl.no/Norge>. *Store norske leksikon*. [Online] den 04 12 2018.
5. **Statistics Norway.** *Education-specific labour force and demand i Norway in times of transition*. Oslo-Kongsvinger : Statistisk Sentralbyrå, 2016.
6. **Statistisk sentralbyrå.** ssb.no. *Liten nedgang i bygge- og anleggsvirksomheten*. [Online] den 09 05 2019. <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/liten-nedgang-i-bygge-og-anleggsaktiviteten>.
7. **Prognosesentret.** *Markedsrapport høst 2018*. Norge : Byggenæringens landsforening, 2018.
8. **Lovdata.** Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). *Lovdata*. [Online] den 01 01 2006. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>.
9. **Ny i Norge.** Arbeidstilsynet. *Ny i Norge*. [Online] den 27 03 2018. <http://www.nyinorge.no/no/Ny-i-Norge-velg-sprak/Ny-i-Norge/Verdt-a-vite/Offentlige-etater/Arbeidstilsynet/>.
10. **Arbeidstilsynet.** Om oss. *Arbeidstilsynet*. [Online] 2018. <https://www.arbeidstilsynet.no/om-oss/>.
11. —. Bygge- og anleggsnæringen . *Arbeidstilsynet*. [Online] den 27 03 2018. <https://www.arbeidstilsynet.no/om-oss/prioriterte-aktiviteter/aktiviteter-2018/bygge--og-anleggsnaringen/>.
12. —. Arbeidsavtale. *Arbeidstilsynet*. [Online] 03 2018. <https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/arbeidsavtale/>.
13. **Lovdata-arbeidsmiljøloven.** Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). *Lovdata*. [Online] den 01 01 2006. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>.
14. **LO.** Om LO. *Landsorganisasjonen*. [Online] den 23 03 2018. <https://www.lo.no/Om-LO/>.
15. **Arbeidstilsynet.** Minstelønn. *Arbeidstilsynet*. [Online] den 01 06 2017. <https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/lonn/minstelonn/>.

16. **Lovdata-Arbeidsmiljøloven.** Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). *Lovdata*. [Online] den 01 01 2006. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>.
17. **Arbeidstilsynet.** Arbeidstid. *Arbeidstilsynet*. [Online] 2018. <https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/arbeidstid/>.
18. **Lovdata-Ferieloven.** Lov om ferie [ferieloven]. *Lovdata*. [Online] den 01 01 1990. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1988-04-29-21/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1.
19. **Arbeidstilsynet.** Ferie. *Arbeidstilsynet*. [Online] 2018. <https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/ferie/>.
20. **Ny i Norge.** nyinorge.no. *Work culture*. [Online] den 23 07 2019. <http://www.nyinorge.no/en/Ny-i-Norge-velg-sprak/New-in-Norway/Useful-information/Facts-about-Norway1/Work-culture/>.
21. **CrossCulture.** CrossCulture.com. *The Lewis Model – Dimensions of Behaviour*. [Online] den 22 06 2015. <https://www.crossculture.com/the-lewis-model-dimensions-of-behaviour/>.
22. **Globalis.se.** Korruption. *globalis.se*. [Online] 2017. [Citat: den 13 12 2018.] <https://www.globalis.se/Statistik/Korruption>.
23. **Store Norske leksikon.** snl.no/Norge. *snl.no*. [Online] den 15 10 2018. <https://snl.no/Norge>.
24. **Lovdata.** §14-6 Minimumskrav til innholdet i den skiftlige avtalen. *Arbeidsmiljøloven*. [Online] den 24 04 2015. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62#KAPITTEL_15.
25. —. Arbeidsmiljøloven, §10-9. Pauser. *Lovdata*. [Online] den 01 01 2006. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62/KAPITTEL_11?q=arbeidstid#KAPITTEL_11.
26. —. Lov om ferie [ferieloven]. *Lovdata*. [Online] den 01 01 1990. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1988-04-29-21/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1.

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

UMEÅ UNIVERSITET

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

REGION
VÄSTERBOTTEN

